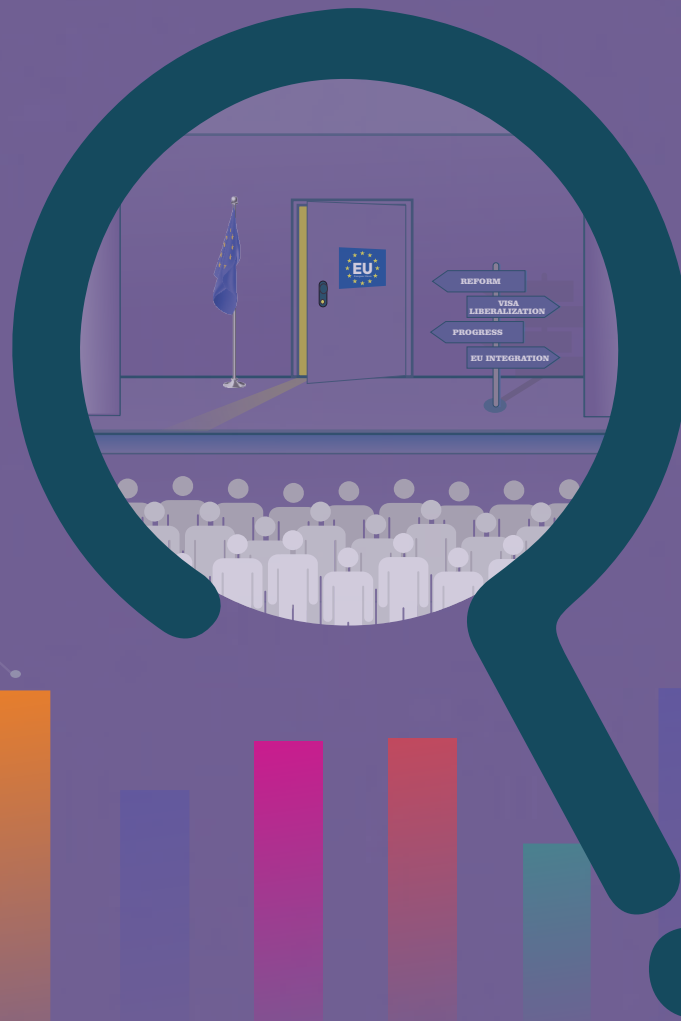

PERCEPTIMI I QYTETARËVE PËR PERSPEKTIVËN E INTEGRIMIT TË KOSOVËS NË BE DHE BASHKËPUNIMIN RAJONAL E NDËRKOMBËTAR

QKSS
Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë

Autorë:

Dea Fetiu, Shpat Balaj

© Të gjitha të drejtat janë të rezervuara nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë. Të drejtat e pronës intelektuale mbrohen me ligjin për të drejtat e autorit dhe të drejtat e përafërta. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk mund të riprodhohet, të ruhet në sisteme elektronike apo të transmetohet në çfarëdo forme apo mjete elektronik, mekanik apo tjetër pa lejen me shkrim të botuesit. Nuk lejohet shfrytëzimi komercial i asnjë materiali të botuar nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS) pa lejen me shkrim të QKSS-së. Ju lutemi të kontaktoni: info@qkss.org ose +383 38 221 420.

Të dhënat e paraqitura në këtë raport janë nga sondazhi i Barometrit të Sigurisë në Ballkanin Perëndimor (BSBP). BSBP është një nismë e re rajonale e filluar nga QKSS në vitin 2020, e cila zbatohet në bashkëpunim me Qendrën e Beogradit për Politikën e Sigurisë (BCSP) në Serbi dhe Qendrën për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes (CSDG) në Shqipëri, e mbështetur nga National Endowment for Democracy (NED). BSBP shërben si një instrument për të matur perceptimet e publikut në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi për çështje të ndryshme të lidhura me sigurinë. Të dhënat tregojnë se si qytetarët i perceptojnë apo informohen rreth çështjeve të paraqitura në këtë raport. Si të tilla, pikëpamjet e paraqitura në këtë raport nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e QKSS, BCSP, CSDG ose NED.

Ky raport në formën e tij origjinale është shkruar në gjuhën Angleze.

Projekti financohet nga::

Konkursiumi drejtohet nga:

PERCEPTIMI I QYTETARËVE PËR PERSPEKTIVËN E INTEGRIMIT TË KOSOVËS NË BE DHE BASHKËPUNIMIN RAJONAL E NDËRKOMBËTAR

PËRMBAJTJA

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE.....	1
HYRJE.....	3
ÇFARË MENDOJNË KOSOVARËT PËR PERSPEKTIVËN EVROPIANE TË VENDIT TË TYRE?	5
Perceptimet e qytetarëve për ndërmjetësimin e BE-së në dialogun Kosovë-Serbi.....	9
Perceptimet e qytetarëve për ndikimin politik të vendeve të BE-së ndaj Kosovës	11
PERCEPTIMI I QYTETARËVE PËR BASHKËPUNIMIN RAJONAL DHE NDËRKOMBËTAR	13
Perceptimi i qytetarëve të Kosovës për “Ballkanin e Hapur”.....	16
MESAZHET KRYESORE	18

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Ky raport shqyrton perceptimin e qytetarëve të Kosovës ndaj procesit të integritimit evropian dhe bashkëpunimit rajonal. Të dhënat sugjerojnë se të anketuarit që kanë marrë pjesë në Barometrin e Sigurisë së Ballkanit Perëndimor (BSBP) mbështesin fuqishëm procesin e anëtarësimit të Kosovës në Bashkimin Evropian (BE), me 92 përqind pro këtij anëtarësimit, ndonëse 40 përqind nuk janë optimistë se pranimi do të ndodhë në të ardhmen e afërt.

Progresi në zbatimin e kriterëve për anëtarësim në BE u vlerësua dobët nga të anketuarit. Fushat me vlerësimin më të lartë pozitiv të progresit janë forcimi i bashkëpunimit rajonal, liria e mediave dhe sigurimi i zgjedhjeve të lira e demokratike. Progresi në sigurimin e një gjyqësori të pavarur, në luftimin e korrupsionit dhe të krimit të organizuar vlerësohet si kryesisht i kufizuar, ndërsa dialogu Kosovë-Serbi dhe depolitizimi i administratës publike shihen si fushat me progresin më të ulët.

Të anketuarit nga BSBP e shohin Gjermaninë si vendin më mbështetës dhe miqësor ndaj Kosovës ndër vendet anëtare të BE-së, të pasuar nga Austria, Italia e Kroacia. Ndikimi i Francës, Holandës dhe Hungarisë shihet më pak pozitiv, ndërsa ndikimi i Bullgarisë vlerësohet kryesisht si neutral. Përkundrazi, vendet e BE-së që nuk e kanë njohur pavarësinë e Kosovës shihen si me ndikim më negativ.

Performanca e BE-së si lehtësuese e dialogut për normalizimin e marrëdhënieve Kosovë-Serbi nuk shihet si e kënaqshme nga qytetarët e Kosovës dhe shumica do të preferonin që rolin e ndërmjetësimit në dialog dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve bilaterale me Serbinë ta merrte ShBA-ja. Ky është një tregues i krizës në rritje të besueshmërisë së BE-së në sytë e kosovarëve, kryesisht si rezultat i dështimit të realizimit të procesit të liberalizimit të vizave.

Për sa i përket perceptimeve të kosovarëve ndaj fqinjëve, Shqipëria perceptohet si vendi më miqësor, e pasuar nga Mali i Zi dhe Maqedonia e Veriut. Perceptimet e qytetarëve janë të përziera sa i përket Bosnjë e Hercegovinës, që formësohen nga qasja e vazhdueshme negative e Republikës Srpska ndaj Kosovës, ndërsa ka konsensus të madh të kosovarët se Serbia ka ndikim shumë negativ në vend.

Gjysma e kosovarëve mbështesin lëvizjen e lirë të mallrave dhe popujve, shkëmbimin e informacionit dhe tregun e përbashkët për Ballkanin Perëndimor. Megjithatë, shumica e kosovarëve nuk janë të njohur ose nuk kanë informacion

për të ashtuquajturën iniciativë 'Mini Shengen' për bashkëpunim rajonal, e cila u rimërua si 'Ballkani i Hapur', ndërsa gjysma e atyre që e njohin këtë nismë e mbështesin idenë.

HYRJE

Kosova ka qëndrim të palëkundshëm pro BE-së dhe marrëdhënia ndërmjet Kosovës e BE-së mbulon fusha të ndryshme, duke përfshirë normalizimin e marrëdhënieve, dialogun me Serbinë. Qëndrimet kryesisht pozitive të institucioneve të Kosovës, por edhe të qytetarëve ndaj BE-së, janë lëkundur vitet e fundit pasi BE nuk arrin të përmbushë përkushtimin për liberalizimin e vizave për kosovarët, të cilët mbeten të vetmit qytetarë nga Ballkani Perëndimor të izoluar nga lëvizja e lirë në zonën Shengen. Ajo që përkeqëson këtë perceptim është fakti se bllokimi i liberalizimit të vizave për kosovarët ende vazhdon pavarësisht konfirmimeve të përsëritura nga Komisioni Evropian (KE) se Kosova i ka përmbushur të gjitha kushtet për liberalizimin e vizave dhe mbështetjes dërrmuese nga Parlamenti Evropian (PE).

Bashkëpunimi rajonal shpeshherë prezentohet te publiku kosovar nga liderët politikë me një ton negativ, si lojë me shumën zero, e cila çon në krijimin e pritjeve jorealiste dhe të një ambienti që shpesh është dyshues ndaj marrëveshjeve që avancojnë bashkëpunimin rajonal. Kjo është e dëmshme për aspiratat e Kosovës për integrim rajonal dhe evropian. Qëllimi i Barometrit të Sigurisë së Ballkanit Perëndimor (BSBP) është t'i kuptojë më thellë këto sfida nga perceptimi i qytetarëve. Ky raport përbëhet nga dy seksione. Seksioni i parë analizon perceptimet e publikut ndaj integritit në BE, progresin e Kosovës në përmbushjen e kriterëve të anëtarësimit në BE, marrëdhëniet bilaterale e ndikimin e vendeve të BE-së ndaj Kosovës, si dhe vlerësimin e BE-së si ndërmjetësues në dialogun ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Seksioni i dytë trajton bashkëpunimin rajonal brenda vendeve të Ballkanit Perëndimor, marrëdhëniet bilaterale dhe ndikimin e këtyre vendeve në Kosovë.

Analiza e këtij raporti bazohet në rezultatet e anketës përmes intervistave ballë për ballë me të anketuar të përzgjedhur rastësisht nga mbarë Kosova. Hulumtimi në terren u krye në periudhën 17-25 shtator 2021. Pyetësi për anketën përbëhej kryesisht nga pyetje të mbyllura në formën e një shkalle Likert me pesë pikë, të ndjekur nga disa pyetje të hapura pa opsione të paracaktuara. Mostra shtetërore për anketën përfshinte 1,197 familje. Faza e parë e tërheqjes së mostrës u bazua në njësitë administrative të drejtorive rajonale të Policisë së Kosovës, duke përfshi tetë qarqet: Ferizaj, Gjakovë, Gjilan, Mitrovicë Jugore, Mitrovicë Veriore, Pejë, Prishtinë dhe Prizren. Numri i anketave të kryera në secilin rreth është tërhequr në proporcion me numrin e popullsisë për secilën komunë brenda rretheve përkatëse, bazuar në regjistrimin e popullsisë në Kosovë të vitit 2011. Brenda komunave, mostra u shtresua në mostër urbane/

rurale, bazuar në numrin e familjeve në secilën zonë. Janë përdorur modele të rastësishme për të zgjedhur familje brenda vendeve të mostruara, ndërsa rastësia brenda familjeve është bazuar në metodën e ditëlindjes së ardhshme të të rriturve. Të dhënat u verifikuan në kohë reale nëpërmjet koordinatorëve në terren që vizituan një mostër të paracaktuar të familjeve, pas përfundimit të anketës në familjet përkatëse, nëpërmjet kontaktit telefonik me të gjithë të anketuarit, për të konfirmuar respektimin e metodologjisë dhe disa prej përgjigjeve kryesore, si dhe duke analizuar qëndrueshmërinë logjike të përgjigjeve gjatë përpunimit dhe analizimit të të dhënave. Marzhi i gabimit është 3 përqind, me një interval besimi prej 95 përqind.

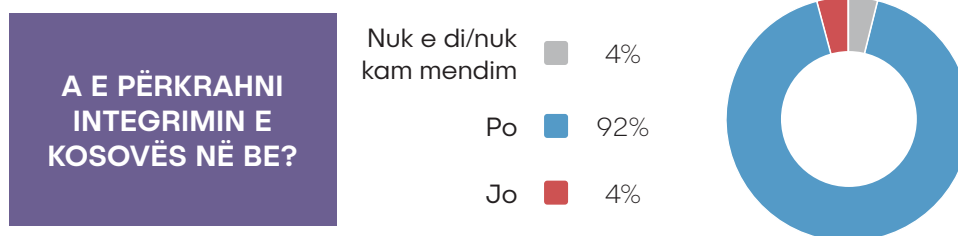

ÇFARË MENDOJNË KOSOVARËT PËR PERSPEKTIVËN EVROPIANE TË VENDIT TË TYRE?

Siç është theksuar më herët, procesi i integritit evropian është gurthemeli i politikës dhe i procesit të vendimmarrjes kosovare. Kosovës, si dhe vendeve të tjera të Ballkanit, iu premtua perspektiva evropiane në Samitin e Selanikut të vitit 2003 ¹, por që atëherë vetëm Kroacia siguroi anëtarësimin në vitin 2013, ndërsa për gjashtë vendet e mbetura procesi u kthye në objektiv lëvizës dhe gjithnjë e më të paparashikueshëm.

Për Kosovën, procesi i integritit evropian përbëhet nga sfida të veçanta, duke përfshirë pesë vendet mosnjohëse, progresin e kufizuar në dialogun Kosovë-Serbi dhe zbatimin e pakënaqshëm të masave afatshkurtra nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit (MSA). Në këtë aspekt, stagnimi në çështjet e lartpërmendura, ndër të tjera, lidhet shumë me mungesën e vullnetit politik për të aplikuar një qasje vepruese rreth proceseve të tilla. Mungesa e tillë e vullnetit politik nga njëra anë bëri që BE-ja të dështojë në angazhimet e veta, siç është pamundësia për të siguruar liberalizimin e vizave për Kosovën me gjithë përmbushjen e të gjitha kushteve nga pala kosovare, ndërsa në anën tjetër iu dha mundësinë aktorëve politikë në Kosovë që të ndërtojnë narrative populiste për konsum ditor politik. Me gjithë këtë status quo që është krijuar rreth çështjeve që e shtyjnë Kosovën drejt BE-së, qytetarët e Kosovës vazhdojnë të mbështesin fuqishëm integrimin e Kosovës në BE. Shumica dërrmuese e të anketuarve të BSBP-së, përkatësisht 92 përqind, mbështesin anëtarësimin e Kosovës në BE. Vetëm 4 përqind e të anketuarve nuk e mbështesin integrimin, ndërsa pjesa tjetër nuk kanë mendim për këtë çështje.

TABELA 1 REZULTATET E BSBP- OPINIONET E QYTETARËVE PËR INTEGRIMIN E KOSOVËS NË BE

Edhe pse qytetarët janë shumë pro integritit në BE, ata kanë tendencë të jenë skeptikë që kjo mund të konkretizohet së shpejti. Të pyetur nëse BE-ja është e gatshme ta pranojë Kosovën si shtet anëtar, 74 përqind janë përgjigjur

¹ Lexo më shumë në: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_03_860

pozitivisht, por shumica (41 për qind) e tyre besojnë se anëtarësimi nuk do të ndodhë në të ardhmen e afërt. Në anën tjetër, 20 për qind e të anketuarve besojnë se BE-ja nuk është aspak e gatshme ta pranojë Kosovën si anëtare. Krahasuar me edicionin e kaluar të BSBP, rezultati i këtij viti tregon se ka rënie të lehtë të përqindjes së atyre që mendojnë se Kosova do të anëtarësohet në BE në të ardhmen e afërt, ndërsa ka rritje prej rreth katër për qind te ata që besojnë se BE-ja nuk është e gatshme ta pranojë Kosovën si anëtare.

TABELA 2 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR 2020 DHE 2021 MBI GATISHMËRINË E BE-SË PËR TË PRANUAR KOSOVËN

A MENDONI SE BE-JA ËSHTË E GATSHME TA PRANOJË KOSOVËN SI SHTET ANËTAR?	Nuk e di/nuk kam mendim	Po, në të ardhmen e afërt	Po, por jo në të ardhmen e afërt	Jo, nuk është e gatshme të pranojë
2020	7%	38%	39%	16%
2021	6%	34%	41%	20%

Pavarësisht kësaj, qytetarët mbeten shumë këmbëngulës që Kosova të vazhdojë të jetë në harmoni me parimet e BE-së. 67 përqind e të anketuarve deklaruan se edhe nëse nuk ka ndonjë perspektivë për integrimin në BE në horizont, Qeveria e Kosovës duhet të vazhdojë të zbatojë reformat dhe të harmonizojë legjislacionin dhe politikën me acquis të BE-së dhe Politikën e Përbashkët të Jashtme dhe të Sigurisë. Në anën tjetër, 20 për qind janë të mendimit se në rast të dështimit të anëtarësimit në BE, Kosova duhet të vazhdojë të zbatojë reformat, por të udhëheqë politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë (PPJS), e cila mund të mos jetë domosdoshmërisht në përputhje me BE-në.

TABELA 3 WBSB RESULTS- CITIZENS' PERCEPTIONS ON REFORMS TO ALIGN WITH EU ACQUIS AND CFSP

NË RAST SE NUK KA INTEGRIM TË MËTEJSHËM NË BE OSE ANËTARËSIM, QEVERIA DUHET:	Nuk e di/nuk kam mendim	Vazhdimi i zbatimit të reformave dhe përfrimi me acquis të BE-së dhe Politikën e Përbashkët të Jashtme dhe të Sigurisë (PPJS)	Vazhdim zbatimi të reformave, por duke drejtuar vetë Politikën tonë të Përbashkët të Jashtme e të Sigurisë (PPJS) që mund të mos jetë domosdo në përputhje me BE-në
	14%	67%	20%

BSBP u thellua më tej në këtë çështje duke matur perceptimin e progresit të bërë nga institucionet e Kosovës në zbatimin e kriterëve të integritimit në BE, si lufta kundër korrupsionit, lufta kundër krimit të organizuar, sigurimi i gjyqësorit të pavarur, depolitizimi i administratës publike, forcimi rajonal, bashkëpunimi, sigurimi i vazhdueshëm i pavarësisë dhe lirisë së medias, avancimi i proceseve zgjedhore, etj.

Rezultatet tregojnë se qytetarët vazhdojnë të jenë shumë të pakënaqur me progresin e bërë në këtë drejtim, veçanërisht në dialogun Kosovë-Serbi (me 61 përqind) dhe depolitizimin e administratës publike (me 51 përqind). Qëndrime të ngjashme vërehen edhe në perceptimet për pavarësinë e gjyqësorit. 48 përqind e të anketuarve shohin progres të kufizuar në këtë drejtim, ndërsa 20 përqind shohin progres të kënaqshëm në përmbushjen e këtij kriteri. Sa i përket luftimit të korrupsionit dhe krimit të organizuar, 47 përqind e vlerësojnë progresin në këtë drejtim si të kufizuar, ndërsa 22 përqind e perceptojnë progresin si pozitiv. Forcimi i bashkëpunimit rajonal, liria e mediave dhe sidomos sigurimi i zgjedhjeve të lira dhe demokratike u vlerësuan nga të anketuarit si fushat ku Kosova ka shënuar përparim më të konsiderueshëm.

TABELA 4 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR ZBATIMIN E KRITEREVE PËR INTEGRIM NË BE

ZBATIMI I KRITEREVE PËR INTEGRIM NË BE		Nuk e di / nuk kam mendim	Kurrfarë përparimi	Përparim i kufizuar	Deri diku përparim	Përparim i mirë	Përparim i shkëlqyer
	Luftimi i korrupsionit	2%	23%	24%	29%	14%	8%
	Luftimi i krimin të organizuar	2%	22%	25%	28%	14%	9%
	Sigurimi i gjyqësorit të pavarur	4%	24%	24%	28%	11%	9%
	Depolitizimi i admin. publike	5%	25%	26%	27%	9%	8%
	Sigurimi i zgjedhjeve të lira e të ndershme	2%	13%	13%	18%	34%	20%
	Forcimi i bashkëpun. rajonal	4%	12%	15%	30%	25%	14%
	Dialogu Kosovë-Serbi	5%	39%	22%	18%	10%	6%
	Liria dhe pavarësia e medias	3%	12%	15%	23%	26%	21%

Perceptimet e qytetarëve për ndërmjetësimin e BE-së në dialogun Kosovë-Serbi

Bashkimi Evropian ka qenë aktor vendimtar në dialogun ndërmjet Kosovës e Serbisë, duke shërbyer si ndërmjetësues për më se një dekadë. Në disa faza të procesit të dialogut ndërmjet Kosovës dhe Serbisë, te publiku i Kosovës është vënë në pikëpyetje paanshmëria dhe efektiviteti i BE-së në lehtësimin e dialogut. Prandaj, përmes pyetësorit të BSBP, të anketuarve iu kërkua të vlerësojnë këtë lehtësim në bazë të transparencës, trajtimit të Kosovës gjatë procesit, sigurimit të fondeve për të dyja vendet, dhe efikasitetit të marrëveshjeve që kanë dalë nga dialogu. Edhe pse qytetarët kosovarë janë përkrahës të fuqishëm të dialogut (75% e mbështesin dialogun), ata progresin e tij dhe ndërmjetësimin e BE-së e vlerësojnë si të pakënaqshëm.

Sa i përket transparencës, anketa sugjeron se qytetarët në përgjithësi nuk janë të kënaqur me ndërmjetësimin e BE-së. Shumë prej tyre e konsiderojnë dialogun si proces "prapa dyerve të mbyllura" dhe nuk janë të vetëdijshëm për rezultatet, qëllimet apo implikimet e tij. Vetëm 14 përqind e të anketuarve janë të kënaqur me transparencën e BE-së dhe komunikimin publik të rezultateve të dialogut, ndërsa pothuajse gjysma (48 përqind) janë të pakënaqur ose plotësisht të pakënaqur.

Sa i përket trajtimit të Kosovës gjatë procesit të negociatave, pothuajse gjysma e të anketuarve (46 për qind) nuk janë të kënaqur, 32 për qind janë disi të kënaqur dhe vetëm 15 për qind janë të kënaqur.

Në mënyrë të ngjashme, pothuajse gjysma e të anketuarve (46 përqind) shprehin pakënaqësi për efikasitetin e marrëveshjeve tashmë të negociuara (si IMK, doganat, integrimi i policisë dhe drejtësisë, njohja e diplomave, etj.), ndërsa 16 përqind janë të kënaqur.

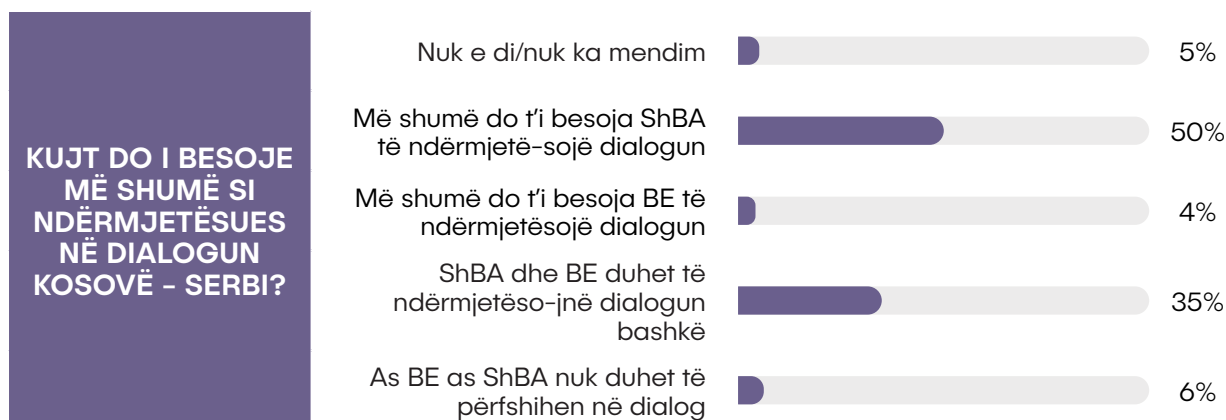
Lidhur me sigurimin e fondeve për Kosovën dhe Serbinë nga BE-ja gjatë dialogut, të anketuarit ishin pak më të kënaqur (me 22 përqind), ndërsa 38 përqind nuk ishin të kënaqur.

TABELA 5 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR LEHTËSIMIN E BE-SË NË DIALOGUN KOSOVË-SERBI

	Nuk di/ nuk kam mendim	Plotësisht i pakënaqur	I pakënaqur	Disi i kënaqur	I kënaqur	Plotësisht i kënaqur
Transparenca	7%	24%	24%	32%	11%	3%
Trajtimi i vendit tuaj	7%	21%	25%	32%	12%	3%
Efikas. në marrëveshje të negociuara	9%	21%	25%	28%	13%	3%
Sigurimi i fondeve për Kosovën dhe Serbinë	14%	18%	20%	25%	18%	4%

Ky sondazh nxjerr në pah se qytetarët preferojnë shumë që ShBA-të të shërbejnë si ndërmjetëse në dialog, pasi gjysma e të anketuarve shprehin më shumë besim ndaj tyre. Veç 4 për qind do të preferonin që BE të shërbente si ndërmjetës, ndërsa 35 për qind mendojnë se është më mirë që BE-ja dhe ShBA-të të ndërmjetësojnë dialogun bashkë.

TABELA 6 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE SE KUSH DUHET TË SHËRBEJË SI NDËRMJETËS NË DIALOG

Perceptimet e qytetarëve për ndikimin politik të vendeve të BE-së ndaj Kosovës

Të anketuarve iu kërkua të vlerësojnë ndikimin e disa prej vendeve të BE-së ndaj Kosovës. Në këtë drejtim, Gjermania renditet si partneri më miqësor në krahasim me vendet e tjera, pasi 88 për qind e të anketuarve e vlerësojnë ndikimin e saj si pozitiv ose jashtëzakonisht pozitiv. Gjermania pasohet nga Austria (69 përqind), Italia (68 përqind) dhe Kroacia (60 përqind).

Të anketuarit e konsiderojnë ndikimin e Holandës dhe Francës si më pak pozitiv në krahasim me vendet e lartpërmendura. Në këtë aspekt, 45 për qind e të anketuarve e perceptojnë ndikimin e Francës si pozitiv ose jashtëzakonisht pozitiv, ndërsa 46 për qind kanë një mendim të tillë për Holandën. Këto dy shtete kryesisht perceptohen si shtete anëtare që po vonojnë procesin e liberalizimit të vizave për qytetarët kosovarë, andaj edhe perceptimi publik ndaj tyre ka filluar të bëhet paksa negativ. Pas tyre vjen Hungaria me 43 për qind të të anketuarve që e vlerësojnë ndikimin e saj si pozitiv.

Bullgaria, nga ana tjetër, shihet kryesisht si neutrale nga 38 për qind e të anketuarve.

Vendet e BE-së që nuk e kanë njohur shtetësinë e Kosovës janë parë gjerësisht si me ndikim të dëmshëm. Në këtë drejtim, Greqia shihet si vendi më pak miqësor i BE-së, me 71 për qind të të anketuarve që deklarojnë se ndikimi i saj në Kosovë është kryesisht ose jashtëzakonisht negativ. Spanja (me 69 për qind) dhe Rumania (me 42 për qind) renditen më pas si vende me ndikimin më negativ ndaj Kosovës.

TABELA 7 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR NDIKIMIN E VENDEVE TË BE-SË NDAJ KOSOVËS

SHTETET:		Nuk di/s'kam mendim	Jashtëzakonisht negativ	Kryesisht negativ	As pozitiv as negativ	Kryesisht pozitive	Jashtëzakonisht pozitive
	Gjermania	4%	2%	2%	4%	42%	46%
	Austria	7%	5%	4%	15%	47%	22%
	Italia	6%	4%	5%	17%	47%	21%
	Kroacia	5%	11%	7%	17%	46%	14%
	Holanda	9%	9%	9%	27%	34%	12%
	Franca	5%	11%	14%	25%	36%	9%
	Hungaria	8%	9%	9%	31%	34%	9%
	Bullgaria	10%	16%	14%	38%	20%	2%
	Rumania	11%	25%	17%	34%	11%	2%
	Spanja	8%	49%	20%	14%	7%	2%
	Greqia	6%	52%	19%	16%	6%	1%

PERCEPTIMI I QYTETARËVE PËR BASHKËPUNIMIN RAJONAL DHE NDËRKOMBËTAR

Forcimi i bashkëpunimit rajonal dhe përmirësimi i marrëdhënieve me fqinjët është një kriter shumë i rëndësishëm dhe sfidues për t'u arritur në rrugën e integritimit në BE. Duke qenë element thelbësor i stabilizimit dhe asociimit, avancimi i bashkëpunimit rajonal është pjesë e procesit udhëzues drejt BE-së për vendet e Ballkanit Perëndimor. Megjithatë, dinamika e bashkëpunimit rajonal u nënshtrohet sfidave të shumta, ndërkohë që marrëdhëniet dypalëshe luhatëse ndërmjet vendeve të BP-së minojnë përpjekjet e tyre për t'u afruar BE-së. Shmangia e ballafaqimit me të kaluarën, mosmarrëveshjet e pazgjidhura dypalëshe dhe qëndrimet e ndryshme ndaj nismave rajonale paraqesin pengesë për bashkëpunimin rajonal dhe ndonjëherë shërbejnë si burim jostabiliteti.

Ndërsa shumë shpesh bashkëpunimi rajonal kufizohet në këto çështje dhe konsumon vullnetin politik, sfidat e përbashkëta të vendeve të Ballkanit Perëndimor në lidhje me energjinë, ndotjen, infrastrukturën, krimin e organizuar transnacional etj. mbeten të trajtuara sipërfaqësisht në kuadrin e bashkëpunimit rajonal. Ndërsa drejtuesit e BP-së u angazhuan për një qasje e përbashkët për të çuar më tej bashkëpunimin ekonomik në kuadër të Procesit të Berlinit,² stagnimet në bashkëpunimin rajonal kanë filluar të prodhojnë agjenda paralele, si ideja e të ashtuquajturit "Ballkani i Hapur" i iniciuar nga liderët e Shqipërisë, Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut. Edhe nisja e një ideje të tillë e gjeti të ndarë BP-në pasi nuk u përkrah nga vendet e tjera të BP-së, përfshi Kosovën. Duke pasur parasysh këto sfida të paraqitura nga bashkëpunimi rajonal i BP-së dhe narrativat e ndryshme dhe shpesh kontradiktore të vendeve të BP-së për njëra-tjetrën, të anketuarve të BSBP iu kërkuua të vlerësonin ndikimin e vendeve të rajonit në Kosovë.

Shqipëria mbetet partneri më i fortë rajonal i Kosovës, pasi 77 për qind e të anketuarve e vlerësuan ndikimin e saj si kryesisht ose jashtëzakonisht pozitiv. Nga ana tjetër, 11 për qind kanë shprehur perceptime neutrale ndaj Shqipërisë, ndërsa dhjetë për qind e shohin ndikimin e Shqipërisë si të dëmshëm. Mali i Zi gjithashtu është vlerësuar pozitivisht nga 58 për qind e të anketuarve. Megjithatë, 25 për qind e tyre konsiderojnë se Mali i Zi është neutral në qëndrimin e tij ndaj Kosovës, ndërsa 13 për qind e konsiderojnë atë me ndikim negativ. Ngjashëm, Maqedonia e Veriut shihet pozitivisht nga 58 për qind e të anketuarve. 24 për qind e konsiderojnë ndikimin e saj neutral, e 13 për qind

² Lexo më shumë në: [https://www.rcc.int/priority_areas/39/multi-annual-action-plan-for-a-regional-economic-area-in-the-western-balkans--map#:~:text=Krijohet%20Multi%20Dannual%20Action%20Plan%20\(MAP\)%20for%20a%20Rajonale.unike%20space%20for%20investment%2C%20](https://www.rcc.int/priority_areas/39/multi-annual-action-plan-for-a-regional-economic-area-in-the-western-balkans--map#:~:text=Krijohet%20Multi%20Dannual%20Action%20Plan%20(MAP)%20for%20a%20Rajonale.unike%20space%20for%20investment%2C%20)

negativ. Edhe pse Bosnja e Hercegovina nuk e ka njohur Kosovën, perceptimet ndaj saj mbeten të përziera. Shumica e të anketuarve (39 përqind) e shohin këtë vend si neutral ndaj Kosovës, ndërsa 32 përqind e shohin ndikimin e tij si negativ. Përkundrazi, 21 përqind e shohin Bosnjën e Hercegovinën si vend me ndikim pozitiv ndaj Kosovës.

Serbia mbetet vendi më armiqësor në sytë e të anketuarve, 90 përqind e të cilëve e kanë vlerësuar ndikimin e saj ndaj Kosovës si kryesisht ose jashtëzakonisht negativ. Vetëm tre përqind e vlerësojnë atë si neutrale dhe katër përqind të tjera si pozitive.

TABELA 8 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR NDIKIMIN E VENDEVE TË BALLKANIT PERËNDIMOR NDAJ KOSOVËS

SHTETET:	Nuk di/s'kam mendim	Jashtëzakonisht negativ	Kryesisht negativ	As pozitiv as negativ	Kryesisht pozitive	Jashtëzakonisht pozitive
 Shqipëria	3%	3%	7%	11%	47%	30%
 Mali i Zi	4%	4%	9%	25%	48%	10%
 Maqedonia e Veriut	5%	5%	8%	24%	50%	8%
 Bosnjë dhe Hercegovinë	8%	12%	20%	39%	19%	2%
 Serbisë	3%	81%	9%	3%	2%	2%

Për më shumë, të anketuarit u pyetën nëse do të pranonin të merrnin ndihmë nga vendet e rajonit në rast emergjence ose fatkeqësie natyrore/humanitare.

Mesatarisht, shumica dërrmuese (93 përqind) do të ishin dakord për një ndihmë të tillë nëse do të vinte nga Shqipëria, Mali i Zi ose Maqedonia e Veriut. Të anketuarit mbeten të ndarë në rastin e Bosnjë-Hercegovinës, por megjithatë 63 përqind e tyre do të pranonin të merrnin ndihmë nga ky vend. Në të kundërt, vetëm 23 përqind do të pranonin të merrnin ndihmë nga Serbia. Shumica e të anketuarve (75 përqind) nuk do të ndiheshin të sigurt për të pranuar ndihmën e Serbisë në kohë emergjence.

TABELA 9 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR MARRJEN E NDIHMËS NGA VENDET E BALLKANIT PERËNDIMOR NË RAST EMERGJENCE

SHTETET:		Nuk e di	Po	Jo
	Shqipëria	2%	95%	3%
	Mali i Zi	2%	91%	7%
	Maqedonia e Veriut	2%	92%	6%
	Bosnjë dhe Hercegovinë	3%	63%	34%
	Serbisë	2%	23%	75%

Në pyetjen për ofrim të ndihmës për vendet e rajonit në rast emergjence, qytetarët kosovarë janë përgjigjur pozitivisht për Shqipërinë (96 për qind), Malin e Zi (93 për qind), Maqedoninë e Veriut (94 për qind), Bosnje e Hercegovinën (71 për qind). Megjithatë, 65 për qind e tyre shprehin hezitim kur është fjala për ofrimin e ndihmës për Serbinë.

TABELA 10 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE NË OFRIMIN E NDIHMËS PËR VENDET E BALLKANIT PERËNDIMOR NË RAST EMERGJENCE

SHTETET:		Nuk e di	Po	Jo
	Shqipëria	1%	96%	3%
	Mali i Zi	1%	93%	6%
	Maqedonia e Veriut	1%	94%	6%
	Bosnjë dhe Hercegovinë	2%	71%	27%
	Serbisë	2%	33%	65%

Perceptimi i qytetarëve të Kosovës për “Ballkanin e Hapur”

Sondazhi i BSBP-së, më tej pyeti qytetarët në lidhje me perceptimet e tyre mbi idenë e Mini Shengenit, i cili së fundmi u riemërua në “Ballkan të Hapur”. Kjo ide synon të krijojë një lëvizje të lirë të njerëzve, mallrave, shërbimeve dhe kapitalit në vendet e Ballkanit Perëndimor, me qëllim forcimin e bashkëpunimit rajonal. Kjo ide u shty kryesisht nga liderët e Shqipërisë, Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut, ndërsa institucionet e Kosovës e kundërshtuan një ide të tillë pasi e konsiderojnë të pafavorshme për Kosovën dhe insistojnë në avancimin e bashkëpunimit rajonal në margjinat e procesit të Berlinit. Për shkak të kundërshtimit të Kosovës ndaj një mekanizmi të tillë, Ballkani i Hapur ka zënë një hapësirë mjaft të gjerë në opinionin publik në Kosovë. Bazuar në këtë, përmes BSBP-së kemi vlerësuar nëse qytetarët e Kosovës janë të njohur me idenë e Ballkanit të Hapur dhe nëse e mbështesin atë. Në këtë aspekt, të dhënat e anketës së BSBP-së tregojnë se vetëm gjysma e të anketuarve i janë përgjigjur pozitivisht pyetjes nëse janë të njohur me idenë e Mini Shengenit dhe 42 për qind e mbështesin idenë e krijimit të Mini Shengenit.

TABELA 11 REZULTATET E BSBP- NJOHJA E QYTETARËVE ME MINI SCHENGEN TË BALLKANIT PERËNDIMOR

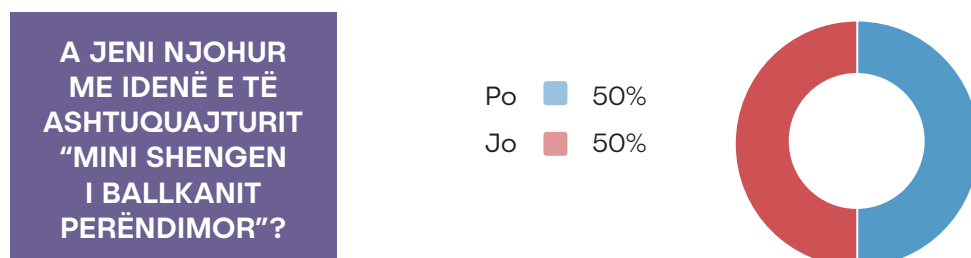
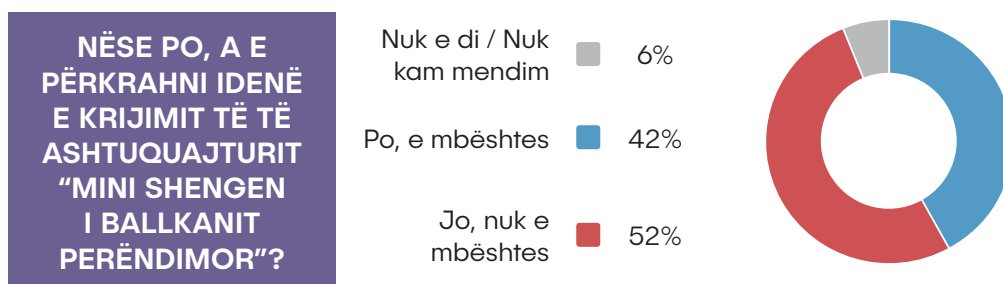
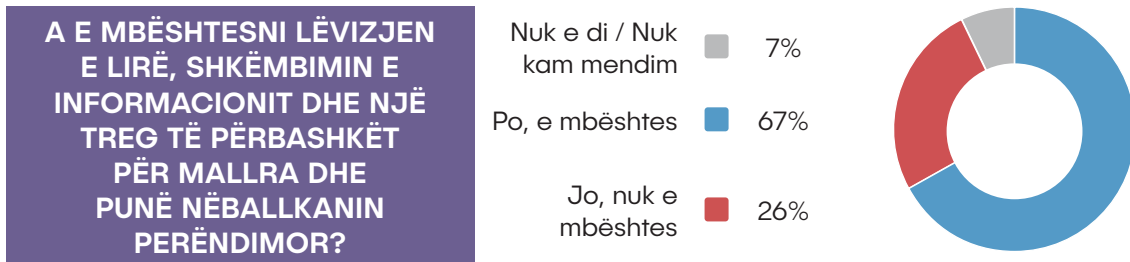

TABELA 12 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE PËR MBËSHTETJEN E MINI-SHENGENIT TË BALLKANIT PERËNDIMOR

Nga ana tjetër, 67 për qind e të anketuarve shprehin mbështetje për lëvizjen e lirë, shkëmbimin e informacionit dhe një treg të përbashkët për mallra dhe punë në Ballkanin Perëndimor. 26 për qind nuk e mbështesin, e 7 për qind nuk kanë mendim për këtë çështje.

TABELA 13 REZULTATET E BSBP- PERCEPTIMET E QYTETARËVE NË MBËSHTETJEN E LËVIZJES SË LIRË, SHKËMBIMIT TË INFORMACIONIT DHE NJË TREGU TË PËRBASHKËT TË MALLRAVE DHE PUNËS NË BALLKANIN PERËNDIMOR

MESAZHET KRYESORE

Rezultatet e BSBP tregojnë se qytetarët e Kosovës e shohin të ardhmen e tyre të lidhur ngushtë me BE-në. Megjithatë, skepticizmi i qytetarëve për kohën e anëtarësimit të Kosovës në BE tregon nevojën për një kontroll të realitetit të afërsisë ose distancës së anëtarësimit në BE dhe një pasqyrë të qartë për hapat e ardhshëm në këtë drejtim. Perceptimet për 'distancimin' e anëtarësimit në BE janë formuar potencialisht për shkak të qëndrimit neutral të BE-së ndaj Kosovës dhe pesë vendeve jonjohëse brenda BE-së. Për më shumë, pikëpamja e qytetarëve të Kosovës se BE-ja nuk është e gatshme ta pranojë Kosovën si shtet anëtar në një të ardhme të afërt, është reflektim i mungesës së hapur të vullnetit të shteteve anëtare të BE-së për të mbështetur një zgjerim të menjëhershëm dhe gjithëpërfshirës dhe kundërshtimin e tyre për realizimin e liberalizimit të vizave për Kosovën. Për më shumë, qytetarët e Kosovës duket se janë të vetëdijshëm se pa zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të hapura me Serbinë dhe përpjekjet më të mëdha në luftimin e korrupsionit, perspektiva e BE-së nuk mund të materializohet.

Perceptimi i BE-së mund të ndikohet potencialisht edhe prej pakënaqësisë së qytetarëve të Kosovës me ndërmjetësimin e BE-së në dialogun Kosovë-Serbi, siç dëshmohet në rezultatet e këtij raporti. Duke pasur parasysh perceptimin pozitiv të qytetarëve të Kosovës për përfshirjen e Shteteve të Bashkuara të Amerikës (ShBA) në procesin e dialogut, kërkohet rritje e bashkëpunimit ndërmjet BE-së dhe ShBA-së në këtë drejtim dhe rritjen e dukshmërisë dhe të transparencës së punës së tyre në dialog. Humbja e mëtejshme e besimit tek BE-ja si ndërmjetëse e dialogut mund të përkthehet në humbje të besimit në këtë proces të rëndësishëm. Kjo në mënyrë të pashmangshme do të çonte në hapa prapa në perspektivën e Kosovës në BE dhe në përmirësimin dhe zhvillimin e bashkëpunimit rajonal.

Vlerësimi i dobët i të anketuarve nga BSBP për progresin me zbatimin e kriterëve të anëtarësimit në BE reflekton besimin e ulët të qytetarëve të Kosovës ndaj institucioneve dhe thekson nevojën për rritjen e transparencës dhe kontaktit me qytetarët. Në këtë drejtim, është e rëndësishme që institucionet e Kosovës të vazhdojnë t'i harmonizojnë veprimet e tyre me rekomandimet dhe politikat e BE-së, duke marrë parasysh edhe vlerësimin e shumicës së të anketuarve të BSBP-së se Kosova duhet të vazhdojë të zbatojë reformat dhe të përafrohet me acquis të BE-së dhe të Jashtme dhe Siguri të Përbashkët. Politika në rast se nuk ka integrim të mëtejshëm në BE. Për më tepër, progresi i Kosovës drejt zbatimit të kriterëve duhet të njihet më me zë të lartë nga BE-ja me veprime

konkrete siç është përmbushja e premtimeve të saj për liberalizimin e vizave për Kosovën. Kjo do të mundësonte një pasqyrim më të qartë të realitetit të marrëdhënieve të Kosovës me BE-në dhe progresit ose mungesës së tij drejt integritit në BE, duke rritur mbështetjen e qytetarëve të Kosovës në BE dhe shtetet anëtare të saj.

Mendimet e qytetarëve për çështjet rajonale në parim pasqyrojnë gjendjen e bashkëpunimit rajonal në Ballkanin Perëndimor. Megjithëse adresimi i çështjeve ndërkuftare është i një rëndësie të madhe, kjo vazhdon të ndikohet si pasojë e marrëdhënieve politike dhe mungesës së komunikimit të duhur mes qytetarëve të vendeve të rajonit. Rezultatet për bashkëpunimin rajonal tregojnë rëndësinë e ecjes përpara me çështje të ndryshme rajonale, siç është dialogu Kosovë-Serbi dhe adresimi i nevojave të qytetarëve të rajonit përmes proceseve të tilla. Kjo vihet re veçanërisht me faktin se në disa raste qytetarët vazhdojnë të hezitojnë të kërkojnë mbështetje nga vendet fqinje edhe në raste fatkeqësish natyrore. Për më tepër, duke marrë parasysh perceptimin pozitiv të qytetarëve të Kosovës për vendet e rajonit me të cilat qytetarët kanë kontakte më të drejtpërdrejta, rezultatet tregojnë nevojën për më shumë bashkëpunim në nivel komuniteti dhe rritjen e dialogut ndërmjet qytetarëve. Në këtë drejtim, fakti që rezultatet e raportit tregojnë se një pjesë e madhe e qytetarëve të Kosovës nuk kanë informacion për Ballkanin e Hapur, dhe nga ata që kanë informacion mbi 50 për qind nuk e mbështesin një nismë të tillë, tregon se kjo platformë nuk kontribuon domosdoshmërisht në afrimin e njerëzve dhe përmbushjen e nevojave të qytetarëve. Prandaj, nisma të tilla rajonale kërkojnë një debat më të hapur për të kontrolluar dhe balancuar pritshmëritë dhe nevojat e çdo shoqërie që jeton në rajon. Iniciativat që nuk adresojnë plotësisht nevojat dhe pritshmëritë e të gjitha vendeve të Ballkanit Perëndimor dhe popullsisë së tyre janë kundërproduktive për zhvillimin e bashkëpunimit rajonal dhe zgjidhjen e problemeve që pengojnë këtë zhvillim.

Katalogimi në botim **(CIP)**

Biblioteka Kombëtare e Kosovës - "Pjetër Bogdani"

316.653:339.922(4)(496.51)"2021"

Fetiu, Dea

Perceptimi i qytetarëve për perspektivën e integrimit të Kosovës në BE dhe bashkëpunimin rajonal e ndërkombëtar / Dea Fetiu, Shpat Balaj. - Prishtinë : Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë, 2022. - 18 f. ; 24 cm.

Testet e opinionit publik -- Kosovë

Integrimi evropian -- Raport -- Kosovë

ISBN 978-9951-799-62-1

Aleph [000102430]

ISBN 978-9951-799-62-1

9 789951 799621

